

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2006. gada 30. novembrī*

Apvienotās lietas C-376/05 un C-377/05

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Bundesgerichtshof* (Vācija) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2005. gada 26. jūlijā un kas Tiesā reģistrēti 2005. gada 12. oktobrī, tiesvedībā

A. Brünsteiner GmbH (C-376/05),

Autohaus Hilgert GmbH (C-377/05)

pret

Bayerische Motorenwerke AG (BMW).

* Tiesvedības valoda — vācu.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ross [*A. Rosas*], tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Bartheł*], U. Lehmušs [*U. Löhmuš*] un A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*] (referents),

ģenerāladvokāts L. A. Hēlhuds [*L. A. Geelhoed*],
sekretāre K. Štranca-Slavičeka [*K. Sztranc-Slawiczek*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2006. gada 7. septembrī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *A. Brünsteiner GmbH* un *Autohaus Hilgert GmbH* vārdā — F. K. Gencovs [*F. C. Genzow*] un K. Bitners [*C. Bittner*], *Rechtsanwälte*,
- *Bayerische Motorenwerke AG (BMW)* vārdā — R. Behtolds [*R. Bechtold*], *Rechtsanwalt*,
- Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — E. Velans [*A. Whelan*], K. Mojcesoviča [*K. Mojzesowicz*] un M. Šneiders [*M. Schneider*], pārstāvji,

noklausijusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 28. septembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Komisijas 1995. gada 28. jūnija Regulas (EK) Nr. 1475/95 par Līguma [81]. panta 3. punkta piemērošanu dažām mehānisko transportlīdzekļu izplatīšanas un apkalpošanas nolīgumu kategorijām (OV L 145, 25. lpp.) 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma interpretāciju un Komisijas 2002. gada 31. jūlija Regulas (EK) Nr. 1400/2002 par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu vienošanos un saskaņotu darbību kategorijām mehānisko transportlīdzekļu nozarē (OV L 203, 30. lpp.) 4. panta interpretāciju.
- 2 Šie lūgumi tika iesniegti saistībā ar prāvām *A. Brünsteiner GmbH* (turpmāk tekstā — “*Brünsteiner*”) un *Autohaus Hilgert GmbH* (turpmāk tekstā — “*Hilgert*”) pret *Bayerische Motorenwerke AG* (turpmāk tekstā — “*BMW*”) par nolīgumu, kurus pēdējā bija noslēgusi ar *Brünsteiner* un *Hilgert* (turpmāk tekstā — “prasītāji pamata lietā”) par *BMW* markas mehānisko transportlīdzekļu izplatīšanu Vācijā, laušanas no *BMW* puses, bridinot par to gadu iepriekš, likumību.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Atbilstoši Regulas Nr. 1475/95 deviņpadsmitajam apsvērumam:

“Regulas 5. panta 2. punkta 2. un 3. apakšpunkts un 5. panta 3. punkts paredz obligātos atbrīvojuma nosacījumus attiecībā uz izplatīšanas un apkopes nolīguma

ilgumu un izbeigšanu, jo ieguldījumu, ko izplatītājs veic, lai uzlabotu līguma preču izplatīšanu un apkalpošanu, un īstermiņa nolīgumu vai īsā laikā pārtraucamu nolīgumu apvienotā iedarbība ir būtiski palielinājusi izplatītāja atkarību no piegādātāja. Lai nekavētu elastīgas un efektīvas izplatīšanas struktūras attīstību, piegādātājam jānodrošina tiesības izbeigt nolīgumu, ja ir jāreorganizē viss izplatīšanas tīkls vai būtiska tā daļa. [..]" [Neoficiāls tulkojums]

- 4 Regulas Nr. 1475/95 1. pants atbrīvo no EKL 81. panta 1. punktā minētā aizlieguma nolīgumus, ar kuriem piegādātājs uzliek pienākumu atzītam pārdevējam veicināt līguma preču izplatīšanu noteiktā teritorijā un apņemas noteiktā tirgus teritorijā piegādāt mehāniskos transportlīdzekļus un rezerves detaļas tikai šim tirgotājam.
- 5 Minētās regulas 4. panta 1. punktā paredzēts, ka atbrīvojumu piemēro neatkarīgi no visām saistībām, ar ko izplatītājs apņemas izplatīšanā, tirgošanā un garantijas apkalpošanā ievērot obligātos standartus, cita starpā attiecībā uz uzņēmuma telpu aprīkojumu vai līguma preču remontu un apkopi.
- 6 Regulas Nr. 1475/95 5. panta 2. punktā un 3. punkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā ir noteikts:

"2. Ja izplatītājs saskaņā ar 4. panta 1. punktu ir uzņēmies saistības uzlabot izplatīšanas un apkalpošanas struktūru, atbrīvojumu piemēro ar nosacījumu, ka:

[..]

- 2) nolīgums ir vismaz uz pieciem gadiem vai, ja tas ir uz nenoteiktu laiku, nolīguma izbeigšana abām pusēm ir jāpaziņo vismaz divus gadus iepriekš; [..]

[..].

3. Atbrīvojuma nosacījumi, kas noteikti 1. un 2. punktā, neietekmē:

— piegādātāja tiesības izbeigt nolīgumu pēc paziņojuma vismaz vienu gadu iepriekš gadījumā, ja ir jāreorganizē viss izplatīšanas tīkls vai būtiska tā daļa.”
[Neoficiāls tulkojums]

- 7 Brošūrā, kurā sniegti skaidrojumi Regulai Nr. 1475/95, Eiropas Kopienu Komisija, sniedzot atbildi uz 16. jautājuma a) apakšpunktu ar nosaukumu “Vai ir iespējams pirms termiņa izbeigt nolīgumu?”, norāda:

“Ražotājam ir tiesības pirms termiņa (brīdinot par to gadu iepriekš) izbeigt nolīgumu, ja ir jāreorganizē viss izplatīšanas tīkls vai būtiska tā daļa. Reorganizācijas nepieciešamību konstatē ar kopēju pušu nolīgumu vai, ja izplatītājs to lūdz, trešā persona — eksperts — vai šķirētājs. Atsaucē uz trešo personu — ekspertu — vai šķirētājs neietekmē kādas puses tiesības vērsties valsts tiesā atbilstoši valsts tiesībām [5. panta 3. punkts]. Ja piegādātājs līgumā paredz sev tiesības vienpusēji izbeigt nolīgumu, neievērojot Regulā noteiktās robežas, viņš ar to zaudē kategorijas atbrīvojuma priekšrocības [6. panta 1. punkta 5) apakšpunkts, skat. iepriekš 1.2. punktu].

Šī iespēja izbeigt nolīgumu pirms termiņa ir paredzēta, lai ražotājs varētu viegli pielāgot savu izplatīšanas mehānismu [19. apsvērum]. Var būt nepieciešams uzsākt reorganizāciju konkurentu rīcības vai ekonomisko apstākļu attīstības dēļ neatkarīgi no tā, vai šādu attīstību būtu izraisījuši ražotāja iekšējie lēmumi vai arī tādi ārēji notikumi kā, piemēram, kāda uzņēmuma slēgšana, kurā strādā liels skaits darbinieku kādā noteiktā teritorijā. Tā kā pastāv ārkārtīgi daudz situāciju, kas varētu rasties, ir neiespējami uzskaitīt visus iespējamās reorganizācijas iemeslus.

Tieši ražotāja izplatīšanas tīkla organizācijas konkrēta pārbaude katrā konkrētajā gadījumā ļauj izlemt, vai tiek skarta tīkla "būtiska daļa". "Būtiska daļa" ir vienlaicīgi saistīta gan ar ekonomisko, gan ģeogrāfisko aspektu, kas var aprobežoties ar attiecīgās dalībvalsts tīklu vai tā daļu. Katrā gadījumā ražotājam ir jāpanāk vienošanās ar trešo personu — ekspertu, šķīrējtiesnesi vai izplatītāju, kura izplatīšanas līgumu ir paredzēts lauzt, nekonsultējoties ar izplatītājiem, kurus tas netieši skartu." [Neoficiāls tulkojums]

8 No 2002. gada 1. oktobra Regula Nr. 1475/95 tika aizstāta ar Regulu Nr. 1400/2002.

9 Atbilstoši Regulas Nr. 1400/2002 divpadsmitajam apsvērumam:

"Neatkarīgi no attiecīgo uzņēmumu tirgus daļas, šī regula neattiecas uz vertikālajām vienošanām, kas satur konkrētu veidu pretkonkurences ierobežojumus (būtiski ierobežojumi), kuri jūtami ierobežo konkurenci nelielā tirgus daļā un nav obligāti

vajadzīgi, lai panāktu iepriekšminēto pozitīvo iznākumu. Tas jo īpaši attiecas uz vertikālajām vienošanām, kas satur, piemēram, minimālās vai noteiktās tālākās pārdošanas cenas ierobežojumus un, ar dažiem izņēmumiem, ierobežojumus teritorijai, kurā, vai patērētāju loka ierobežojumus, kuriem izplatītāji vai remontētāji var pārdot līguma preces vai pakalpojumus. Šādi līgumi nevarētu piešķirt atbrīvojumu [šādiem līgumiem nav piešķirams atbrīvojums].”

10 Šīs regulas trīsdesmit sestajā apsvērumā ir noteikts:

“Regula Nr. 1475/95 ir piemērojama līdz 2002. gada 30. septembrim. Lai ļautu visiem tirgus dalībniekiem pieņemt vertikālās vienošanās, kas ir saderīgas ar šo regulu un kas vēl ir spēkā tad, kad beidzas tajā paredzētais atbrīvojums, ir lietderīgi par šādiem līgumiem gūt labumu pārejas periodā [piešķirt pārejas periodu] līdz 2003. gada 1. oktobrim, kurā tie saskaņā ar šo regulu būtu atbrīvoti no 81. panta 1. punktā noteiktā aizlieguma.”

11 Regulas Nr. 1400/2002 4. panta ar nosaukumu “Skaidri definēti [būtiski] ierobežojumi” 1. punkta pirmajā teikumā ir paredzēts, ka atbrīvojums neattiecas uz vertikālajām vienošanām, kuru mērķis ir tieši vai netieši, atsevišķi vai kopā radīt ierobežojumus, kas turpmāk uzskaitīti šajā normā.

12 Šīs pašas regulas 10. pantā ir noteikts:

“[EK] Līguma 81. panta 1. punktā noteikto aizliegumu nepiemēro no 2002. gada 1. oktobra līdz 2003. gada 30. septembrim attiecībā uz līgumiem, kuri jau ir spēkā

2002. gada 30. septembrī un kuri neatbilst atbrīvojuma nosacījumiem, kas paredzēti šajā regulā, bet atbilst Regulā (EK) Nr. 1475/95 paredzētajiem atbrīvojuma nosacījumiem.”

- 13 Brošūrā, kurā sniegti skaidrojumi Regulai Nr. 1400/2002, Komisija atbildē uz 20. jautājumu ar nosaukumu “Kā jārikojas pārejas laika posmā, lai izbeigtu nolīgumu, kas atbilst Regulai Nr. 1475/95?” norāda:

“Tas, ka 2002. gada 30. septembrī Regula Nr. 1475/95 tiek atcelta un aizstāta ar jaunu regulu, nenozīmē, ka izplatīšanas tīkls faktiski ir jāreorganizē. Tomēr mehānisko transportlīdzekļu ražotājs var pieņemt lēmumu pēc jaunās regulas stāšanās spēkā reorganizēt būtisku sava tīkla daļu. Lai ievērotu Regulu Nr. 1475/95 un līdz ar to izmantotu pārejas laika posma priekšrocības, par līguma izbeigšanu ir jābrīdina divus gadus iepriekš, izņemot gadījumus, kad lēmums par reorganizāciju jau ir pieņemts iepriekš vai pastāv pienākums izmaksāt atlīdzību.”

- 14 Minētajā brošūrā atbildes uz 68. jautājumu ar nosaukumu “Vai regulā ir paredzēts nolīguma izbeigšanas minimālais termiņš?” 4. punktā turklāt ir minēts:

“Nepieciešamība reorganizēt tīklu ir objektīvs jautājums, un tas, ka piegādātājs uzskata šo reorganizāciju par vajadzīgu, nenoved pie iespējamo strīdu risinājuma. Šādā gadījumā strīdu izspriež valsts tiesa vai šķīrētiesa, ievērojot attiecīgos apstākļus.”

Pamata prāvas un prejudiciālie jautājumi

- 15 1996. gadā prasītāji pamata lietā ar *BMW* noslēdza līgumu par *BMW* ražoto mehānisko transportlīdzekļu izplatīšanu. Šī līguma 11.6. punktā bija paredzēts:

“11.6. Līguma izbeigšana izplatīšanas tīkla pārstrukturēšanai

Ja ir nepieciešama *BMW* izplatīšanas tīkla pilnīga vai daļēja pārstrukturēšana, *BMW* ir tiesības izbeigt līgumu, brīdinot par to 12 mēnešus iepriekš.

Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad būtiski mainās šī līguma vispārējais tiesiskais pamats.”

- 16 2002. gada septembrī *BMW* darīja zināmu par visu sava Eiropas izplatīšanas tīkla līgumu laušanu no 2003. gada 30. septembra, pamatojoties uz Regulu Nr. 1400/2002, kurā tika paredzētas ievērojamas tiesiskas un strukturālas izmaiņas mehānisko transportlīdzekļu izplatīšanas nozarē. Pēc tam *BMW* ar lielāko daļu savu bijušo izplatītāju noslēdza jaunus līgumus, kas stājās spēkā no 2003. gada 1. oktobra un bija saskaņoti ar Regulas Nr. 1400/2002 prasībām.

- 17 Prasītājiem pamata lietā netika piedāvāts noslēgt šādus līgumus. Tādēļ tie iesniedza prasības Vācijas tiesās, lai apstrīdētu ar tiem noslēgto izplatīšanas līgumu laušanas likumību, norādot, ka līgumus var lauzt tikai pēc 2004. gada 30. septembra, kad ir pagājis divu gadu termiņš no brīdinājuma nosūtīšanas dienas.

- 18 2004. gada 26. februārī šīs prasības apelācijas kārtībā noraidīja *Oberlandesgericht München* [Minhenes Augstākā tiesa], jo ar Regulas Nr. 1400/2002 pieņemšanu izdarītie grozījumi rada nepieciešamību reorganizēt *BMW* izplatīšanas tīklu. Atbilstoši šai judikatūrai konkurences ierobežojumi, kas līdz attiecīgajam brīdim bija saskaņā ar Regulu Nr. 1475/95, tomēr ir būtiski ierobežojumi Regulas Nr. 1400/2002 4. panta nozīmē, jo, pat nelaužot izplatīšanas līgumus 2003. gada 30. septembrī, visas līgumos ietvertās konkurenci ierobežojošās normas 2003. gada 1. oktobrī zaudētu spēku. *BMW* nevarētu piekrist ne tādu izplatīšanas līgumu spēkā esamībai, pat ne līdz 2004. gada 30. septembrim, kuros nebūtu iekļautās konkurenci ierobežojošās normas, ne arī kādiem izplatīšanas līgumiem vispār, jo tie atbilstoši valsts tiesībām kopumā nebūtu spēkā.
- 19 Prasītāji pamata lietā pret šiem nolēmumiem *Bundesgerichtshof* [Federālā Augstākā tiesa] iesniedza kasācijas sūdzību.
- 20 Iesniedzējtiesas lēmumos šī tiesa, norādot, ka atbilstoši šaurai interpretācijai, balstoties uz Regulu Nr. 1475/95 un Nr. 1400/2002 paskaidrojošām Komisijas brošūrām, nepieciešamību veikt reorganizāciju nevar pamatot tikai ar Regulas Nr. 1400/2002 stāšanos spēkā, bet gan ar ekonomiska rakstura izmaiņām, uzskata, ka minētās regulas stāšanās spēkā neizbēgami ietekmē izplatīšanas sistēmas iekšējo struktūru. Ne tikai ekonomiska, bet arī juridiska rakstura pamats var radīt nepieciešamību reorganizēt minēto izplatīšanas tīklu. Izplatīšanas sistēma turklāt ir minētā izplatīšanas tīkla struktūras daļa. Visbeidzot, Regula Nr. 1400/2002 rada nepieciešamību veikt nenoteikta apmēra izmaiņas, jo ar to vairs netiek atbrīvota iepriekš plaši izplatītā izņēmuma un izvēles izplatīšanas apvienotā sistēma. Ražotājiem turpmāk jāizvēlas viena no šīm divām sistēmām. Izvēles izplatīšanas sistēmas, kas tiek izvēlēta gandrīz vienmēr, gadījumā vairs netiek atļauti teritoriālie ierobežojumi un koncesionāra teritorijas aizsardzība. Pārdošana turklāt ir jānodala no garantijas apkalpošanas un izņēmuma tiesības uz preču zīmi lielā mērā zaudē spēku.

21 Ja ražotājs līdz pārejas laika posma beigām nav pielāgojis savus līgumus vai tos laužis un noslēdzis jaunus, visas konkurenci ierobežojošās to normas atbilstoši EKL 81. pantam kļūs par spēkā neesošām no 2003. gada 1. oktobra, jo daļa no ierobežojumiem, kas atļauti ar Regulu Nr. 1475/95, kļūs par būtiskiem ierobežojumiem Regulas Nr. 1400/2002 4. panta nozīmē, tādējādi padarot par spēkā neesošu visu minētajos līgumos ietvertu konkurenci ierobežojošo normu atbrīvojumu. Tādējādi izplatīšanas tīkla ietvaros izveidotos divdabīga tiesiskā situācija, kurā izplatītāji, kas nav bijuši gatavi piekrist sava līguma pielāgošanai jaunajai regulai, turpmāk nebūtu juridiski saistīti. Ražotājs nevar piekrist šādām neskaidrībām, kaut arī tikai uz vienu gadu.

22 Šādos apstākļos iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai jautājumam par izplatīšanas līgumu laušanas tiesiskumu faktiski ir priekšmets. Atbilstoši valsts tiesībām konkurenci ierobežojošo normu spēkā neesamība attiecīgos līgumus kopumā padara par spēkā neesošiem no 2003. gada 1. oktobra. Šīs tiesas skatījumā Komisijas sniegtās norādes brošūrā, kurā izskaidrota Regula Nr. 1400/2002, tomēr ir pretējas šādam rezultātam un tādējādi apstiprina šīs regulas 4. panta šauru interpretāciju.

23 Šādos apstākļos *Bundesgerichtshof* nolēma apturēt tiesvedību un saistībā ar katru no tās izskatāmajām lietām uzdot Tiesai šādas prejudiciālos jautājumus:

“1) Vai Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka nepieciešamību pārstrukturēt visu vai būtisku izplatīšanas tīkla daļu un ar to saistītās piegādātāja tiesības izbeigt līgumus ar izplatītājiem, brīdinot vismaz vienu gadu iepriekš, var radīt tas, ka, stājoties

spēkā Regulai Nr. 1400/2002, kļuva nepieciešams būtiski grozīt līdzšinējo Regulā Nr. 1475/95 paredzēto un ar šo regulu ieviesto izplatīšanas sistēmu, ko īstenoja piegādātājs un izplatītāji?

- 2) Ja uz pirmo jautājumu sniegta noliedzoša atbilde: vai Regulas (EK) Nr. 1400/2002 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka koncesijas līgumā ietvertie konkurenci ierobežojošie nosacījumi, kas saskaņā ar šo regulu ir būtiski ierobežojumi (aizliegto nosacījumu "melns saraksts"), pēc minētās regulas 10. pantā minētā viena gada pārejas perioda (2003. gada 30. septembrī) izņēmuma kārtā nav padarījuši par spēkā neesošu visu konkurenci ierobežojošo līguma normu atbrīvošanu no Līguma 81. panta 1. punktā noteiktā aizlieguma, ja minētais līgums ir noslēgts Regulas (EK) Nr. 1475/95 spēkā esamības laikā saskaņā ar tās nosacījumiem un atbrīvojumiem? Vai tas attiecas arī uz gadījumu, kad atbilstoši Kopienas tiesībām visu konkurenci ierobežojošo līguma noteikumu spēkā neesamība atbilstoši valsts tiesībām izraisa visa koncesijas līguma spēkā neesamību?"

- ²⁴ Ar Tiesas priekšsēdētāja 2006. gada 18. janvāra rīkojumu lietas C-376/05 un C-377/05 rakstveida, mutvārdu procesā un galīgā sprieduma taisīšanai tika apvienotas.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

- ²⁵ Rakstveida apsvērumos Tiesai un tiesas sēdē *BMW* apstrīdēja Regulas Nr. 1475/95 5. panta 2. un 3. punkta normu spēkā esamību, jo būtībā tās ir

pretrunā EKL 81. panta 3. punktam, pirmkārt, tādēļ, ka kategorijas atbrīvojuma piemērošanu tie padara atkarīgu no papildu konkurences ierobežojumiem, kas nav nepieciešami, ne rada priekšrocības patērētājiem, un, otrkārt, tādēļ, ka tos pamato sabiedriskās kārtības apsvērumi, kas nav saistīti ar konkurenci.

26 Atbilstoši Tiesas judikatūrai tikai iesniedzējtiesa nosaka, kādus jautājumus tā vēlas uzdot Tiesai. Vienīgi valsts tiesām, kuras izskata strīdus un kurām ir jāuzņemas atbildība par tiesas nolēmumu, kas tiks pieņemts, ņemot vērā attiecīgās lietas īpatnības, ir jāizvērtē gan prejudiciāla nolēmuma vajadzība tās sprieduma taisīšanai, gan to Tiesai uzdoto jautājumu svarīgums (šajā sakarā skat. 1999. gada 16. marta spriedumu lietā C-159/97 *Castelletti*, *Recueil*, I-1597. lpp., 14. punkts, un 2006. gada 6. jūlija spriedumu lietā C-154/05 *Kersbergen-Lap* un *Dams-Schipper*, Krājums, I-6249. lpp., 21. punkts).

27 Ar lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa tikai vēlas saņemt Regulas Nr. 1475/95 5. panta 2. un 3. punkta normu interpretāciju. Tā nenorāda, ka tai ir šaubas par šo normu spēkā esamību vai ka šāds jautājums varētu rasties pamata lietās.

28 Šādos apstākļos, tā kā EKL 234. pants nav tiesiskās aizsardzības līdzeklis, kas ir pieejams lietas dalībniekiem lietā, ko izskata valsts tiesa, Tiesai nav jāizvērtē Kopienų tiesību spēkā esamība tikai tādēļ, ka uz šādu jautājumu savos rakstveida apsvērumos tiesai ir atsaucies kāds no lietas dalībniekiem (šajā sakarā skat. 2000. gada 6. jūlija spriedumu lietā C-402/98 *ATB* u.c., *Recueil*, I-5501. lpp., 30. un 31. punkts, un 2006. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-344/04 *IATA* un *ELFAA*, Krājums, I-403. lpp., 28. punkts).

29 Līdz ar to, kā to Komisija pamatoti norādīja tiesas sēdē, nav jāpārbauda *BMW* izvirzītais jautājums par Regulas Nr. 1475/95 5. panta 2. un 3. punkta normu spēkā esamību.

Par pirmo jautājumu

30 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā — vai Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā var radīt nepieciešamību reorganizēt visu piegādātāja izplatīšanas tīklu vai būtisku tā daļu Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma nozīmē un līdz ar to ļauj izmantot šajā normā paredzētās tiesības izbeigt nolīgumu, par to brīdinot vienu gadu iepriekš.

31 Jāatgādina, ka 2006. gada 7. septembra spriedumā lietā *C-125/05 Vulcan Silkeborg* (Krājums, I-7637. lpp.) Tiesa jau atbildēja uz šo jautājumu, pamatoti norādot, ka, kaut arī Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā pati par sevi nerada nepieciešamību reorganizēt piegādātāja izplatīšanas tīklu Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma nozīmē, tomēr, atkarībā no katra piegādātāja izplatīšanas tīkla organizācijas specifikas, minētās regulas stāšanās spēkā varēja radīt nepieciešamību pēc tik būtiskām izmaiņām, kas ir jāuzskata par visa minētā tīkla vai būtiskas tā daļas reorganizāciju šīs normas nozīmē.

32 Šajā sakarā Tiesa minētā sprieduma 59.–61. punktā tomēr uzsvēra — kaut arī ar Regulu Nr. 1400/2002 ir ieviesti būtiski grozījumi salīdzinājumā ar kategoriju atbrīvojuma režīmu, kas bija noteikts Regulā Nr. 1475/95, izmaiņas, ko piegādātāji var veikt savos izplatīšanas līgumos, lai nodrošinātu, ka uz tiem arī turpmāk attiecas šajā regulā paredzētais kategoriju atbrīvojums, varēja izrietēt tikai no līgumu, kas bija

spēkā līdz Regulas Nr. 1475/95 pēdējai piemērošanas dienai, pielāgošanas Regulas Nr. 1400/2002 10. pantā paredzētajā pārejas posmā. Tādējādi šāda pielāgošana obligāti nerada nepieciešamību, ievērojot piemērojamās valsts tiesības, ne izbeigt šos līgumus, ne katrā ziņā reorganizēt visu izplatīšanas tīklu vai būtisku tā daļu.

33 Kā Tiesa jau nosprieda iepriekš minētā sprieduma lietā *Vulcan Silkeborg* 64. punktā, valsts tiesām vai šķirējtiesām atkarībā no konkrētā tajās izskatāmo lietu apstākļu kopuma ir jāizvērtē, vai piegādātāja ieviestās izmaiņas atbilstoši Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajam ievilkumam nozīmē visa izplatīšanas tīkla vai būtiskas tā daļas reorganizāciju un vai tā kļuva nepieciešama Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā dēļ.

34 Šajā sakarā Tiesa šī sprieduma 29. un 30. punktā precizē, ka “visa izplatīšanas tīkla vai būtiskas tā daļas reorganizācijai” šīs minētā 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma nozīmē ir jāveic attiecīgā piegādātāja izplatīšanas struktūru būtiskas gan materiāla, gan ģeogrāfiska rakstura izmaiņas, kas cita starpā var attiekties uz šo struktūru raksturu vai formu, to mērķi, iekšējo uzdevumu sadali struktūrās, attiecīgo preču un pakalpojumu piegādes noteikumiem, minētajās struktūrās iesaistīto dalībnieku skaitu vai statusu, kā arī to ģeogrāfisko segumu.

35 Šajā sakarā pretēji prasītāju pamata lietā apgalvotajam, ja nekas neapstiprina, tad nekas arī neļauj noliegt, ka šāda reorganizācija varētu izrietēt no izplatīšanas nolīgumu noteikumu grozījumiem pēc jaunās atbrīvojumu regulas stāšanās spēkā. Iepriekš minētā sprieduma lietā *Vulcan Silkeborg* 54. punktā Tiesa turklāt nosprieda, ka ar Regulu Nr. 1400/2002 ir ieviestas būtiskas izmaiņas salīdzinājumā ar kategoriju atbrīvojumu režīmu, kas izveidots ar Regulu Nr. 1475/95, paredzot stingrākus

noteikumus, nekā tie bija noteikti Regulā Nr. 1475/95, atsevišķu konkurences ierobežojumu, uz kuriem attiecas EKL 81. panta 1. punktā minētais aizliegums, atbrīvojumam.

- 36 Attiecībā uz Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā paredzēto nosacījumu par “nepieciešamību” veikt reorganizāciju, iepriekš minētā sprieduma lietā *Vulcan Silkeborg* 37. punktā Tiesa norādīja, ka atbilstoši šim nosacījumam reorganizācija ir ticami jāpamato ar iemesliem, kas saistīti ar saimniecisko efektivitāti, ko pamato objektīvi iekšējie vai ārējie apstākļi, kādos atrodas piegādātājs uzņēmums un kuri, ja izplatīšanas tīkls netiktu ātri reorganizēts, ņemot vērā konkurences apstākļus, kuros darbojas piegādātājs, varētu apdraudēt minētā tīkla esošo struktūru efektivitāti.
- 37 Tādēļ pretēji Komisijas apgalvojumam, tikai tas, ka piegādātājs, pamatojoties uz subjektīvu sava izplatīšanas tīkla situācijas komerciālu novērtējumu, uzskata, ka tas ir jāreorganizē, pats par sevi nepierāda šādas reorganizācijas nepieciešamību Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma nozīmē. Savukārt šajā sakarā ir nozīme iespējamām nelabvēlīgām ekonomiskām sekām, kuras piegādātāju varētu ietekmēt, ja tas izplatīšanas līgumu izbeigtu ar divu gadu uzteikuma termiņu (iepriekš minētais spriedums lietā *Vulcan Silkeborg*, 38. punkts).
- 38 Līdz ar to uz pirmo jautājumu ir jāatbild — Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā pati par sevi nerada nepieciešamību reorganizēt piegādātāja izplatīšanas tīklu Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma izpratnē. Tomēr šī stāšanās spēkā atkarībā no katra piegādātāja izplatīšanas tīkla organizācijas īpatnībām varēja radīt nepieciešamību pēc tik būtiskām izmaiņām, kas ir jāuzskata par faktisku attiecīgā tīkla reorganizāciju minētās normas izpratnē. Valsts tiesām un šķīrējtiesām ir jāizvērtē, vai tas tā ir, atkarībā no konkrētā tajās izskatāmo lietu apstākļu kopuma.

Par otro jautājumu

- 39 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā — vai tas, ka izplatīšanas nolīgums atbilstoši Regulā Nr. 1475/95 paredzētajiem atbrīvojuma nosacījumiem ietver konkurences ierobežojumus, kas aizliegti ar Regulas Nr. 1400/2002 4. pantu, pēc Regulas Nr. 1400/2002 10. pantā paredzētā pārejas laika posma liek noteikti atcelt regulā paredzētā kategoriju atbrīvojuma piemērošanu visiem konkurences ierobežojumiem, ko ietver šāds nolīgums, it īpaši ja atbilstoši valsts tiesībām šis nolīgums tādējādi pilnībā zaudē spēku.
- 40 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka šis jautājums tiek uzdots, ja tāda nolīguma izbeigšana, brīdinot par to gadu iepriekš, kas tiek veikta pēc Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā, kādu šajā lietā ir īstenojis *BMW*, tiktu uzskatīta par pretēju Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajam ievilkumam. Iesniedzējtiesas skatījumā — ja šāds nolīgums gadījumā, kad piegādātājs to nav likumīgi izbeidzis, atbilstoši valsts tiesībām katrā ziņā pilnībā zaudē spēku no 2003. gada 1. oktobra, to katrā ziņā nevar īstenot, kā to lūdz prasītāji pamata lietā, laika posmā līdz 2004. gada 30. septembrim. Tādēļ šī tiesa jautā, vai izņēmuma kārtā Regulas Nr. 1400/2002 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šādā gadījumā šis noteikums neliedz minētajam nolīgumam piemērot kategoriju atbrīvojumu.
- 41 No atbildes uz pirmo jautājumu izriet, ka Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā atsevišķos gadījumos var pamatot tiesības izbeigt nolīgumu, brīdinot par to gadu iepriekš, kas paredzētas Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā. Tomēr, kā tas ir norādīts šī sprieduma 38. punktā, tikai iesniedzējtiesai atkarībā no konkrētā tajās izskatāmo lietu apstākļu kopuma ir jāizvērtē, vai iepriekš minētajā normā paredzētie nosacījumi pamata lietās ir ievēroti.

- 42 Šādos apstākļos, tā kā nevar noliegt, ka nolīguma izbeigšana, par to brīdinot vienu gadu iepriekš, kas veikta šajā lietā, neatbilst šiem nosacījumiem, lai norādītu šai tiesai uz visiem apstākļiem, kuri var būt noderīgi, izspriežot tās izskatāmo lietu, ir jāatbild arī uz otro jautājumu (šajā sakarā skat. 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-387/01 *Weigel, Recueil*, I-4981. lpp., 44. punkts, un 2006. gada 21. februāra spriedumu lietā C-152/03 *Ritter-Coulais*, Krājums, I-1711. lpp., 29. punkts).
- 43 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 1400/2002 10. panta mērķis ir noteikt, kā tas izriet no minētās regulas trīsdesmit sestā apsvēruma, pārejas posmu, lai visiem uzņēmumiem dotu laiku pielāgot šai regulai ar Regulu Nr. 1475/95 saderīgos nolīgumus, kas bija vēl spēkā pēc regulas piemērošanas izbeigšanas. Šajā nolūkā šajā noteikumā tika paredzēts, ka EKL 81. panta 1. punktā minēto aizliegumu nepiemēro nolīgumiem laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2003. gada 30. septembrim.
- 44 Tādējādi no Regulas Nr. 1400/2002 10. panta teksta skaidri izriet, ka EKL 81. panta 1. punktā minēto aizliegumu no 2003. gada 1. oktobra piemēro nolīgumiem, kas nav pielāgoti šajā regulā paredzētajiem atbrīvojuma piešķiršanas nosacījumiem.
- 45 Atbilstoši Regulas Nr. 1400/2002 4. panta 1. punkta pirmā teikuma formulējumam un kā tas izriet no šīs regulas divpadsmitā apsvēruma, šajā regulā paredzēto atbrīvojumu nepiemēro nolīgumiem, kuros paredzēts vismaz viens no būtiskajiem ierobežojumiem, kas uzskaitīti minētā 4. panta 1. punktā.
- 46 No minētā izriet, ka pretēji iesniedzējtiesas ierosinājumam un kā to ir norādījuši visi lietas dalībnieki, kas ir iesnieguši apsvērumus, pēc minētā pārejas laika posma Regulā

Nr. 1400/2002 paredzēto kategoriju atbrīvojumu, kā to ģenerālvokāts pamatoti norāda secinājumā 30. punktā, nepiemēro nolīgumiem, kuros, kaut gan tie ir noslēgti atbilstoši Regulai Nr. 1475/95, ir noteikti minētie būtiskie ierobežojumi.

- 47 Kad nolīgums neatbilst atbrīvojumu regulā paredzētajiem nosacījumiem, tajā ietvertie noteikumi var tikt aizliegti ar EKL 81. panta 1. punktu, ja tiek ievēroti šīs normas piemērošanas nosacījumi un ja nav izpildīti EKL 81. panta 3. punktā minētie atbrīvojuma piešķiršanas nosacījumi.
- 48 Ar EKL 81. pantu nesaderīgo nolīguma normu aizlieguma ietekmi uz citiem nolīguma elementiem vai citiem no tā izrietošajiem pienākumiem Kopienų tiesības tomēr nereglamentē. Tādēļ valsts tiesai, ievērojot piemērojamās valsts tiesību normas, saistībā ar līgumtiesiskajām attiecībām kopumā ir jāizvērtē atsevišķu noteikumu iespējamā aizlieguma, kas ir noteikts atbilstoši EKL 81. pantam, apjoms un sekas (šajā sakarā skat. 1986. gada 18. decembra spriedumu lietā 10/86 *VAG France, Recueil*, 4071. lpp., 14. un 15. punkts, un 1998. gada 30. aprīļa spriedumu lietā C-230/96 *Cabour, Recueil*, I-2055. lpp., 51. punkts).
- 49 Prasītāji pamata lietā tomēr uzskata, ka, ņemot vērā Regulas Nr. 1475/95 5. panta, kā arī Regulas Nr. 1400/2002 4. un 10. panta pārākumu, valsts tiesības ir jāinterpretē saskaņā ar Kopienų tiesībām tā, lai konkurenci ierobežojošo līguma noteikumu aizliegums noteikti nepadarītu par spēkā neesošu nolīgumu kopumā. Prasītāji uzskata, ka šādas sekas var paredzēt tikai tad, ja izplatītājs bez pamatota iemesla noraida piegādātāja piedāvātos līguma noteikumus, lai pielāgotos tiesiskās situācijas izmaiņām.

50 Šo pieņēmumu nevar atbalstīt. Ja nolīguma mērķis ir noteikt vienu no būtiskajiem ierobežojumiem, kas uzskaitīti Regulas Nr. 1400/2002 4. pantā, Kopienų tiesībām nekādā ziņā nav pretrunā tas, ka konkurenci ierobežojošo šī nolīguma noteikumu aizlieguma dēļ atbilstoši valsts tiesību normām spēku zaudē viss nolīgums, jo šī norma, pirmkārt, kā tas izriet no minētās regulas divpadsmitā apsvēruma, attiecas uz konkurences smagākajiem ierobežojumiem attiecīgajā nozarē un, otrkārt, pati liedz kategorijas atbrīvojumu piemērot nolīgumam kopumā.

51 Tādējādi uz otro jautājumu ir jāatbild — Regulas Nr. 1400/2002 4. pants ir interpretējams tādējādi, ka pēc šīs regulas 10. pantā paredzētā pārejas posma šajā regulā minēto kategoriju atbrīvojumu nepiemēro līgumiem, kuri atbilst Regulā Nr. 1475/95 izvirzītajiem nosacījumiem kategorijas atbrīvojuma piešķiršanai un kuros noteikts vismaz viens no minētajā 4. pantā uzskaitītajiem būtiskajiem ierobežojumiem, un tādējādi šādos līgumos ietverto konkurenci ierobežojošo līguma noteikumu kopumu var aizliegt ar EKL 81. panta 1. punktu, ja nav izpildīti atbrīvojuma piešķiršanas nosacījumi atbilstoši EKL 81. panta 3. punktam.

Par tiesāšanās izdevumiem

52 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, izņemot minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumus, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

- 1) Komisijas 2002. gada 31. jūlija Regulas (EK) Nr. 1400/2002 par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu vienošanos un saskaņotu darbību kategorijām mehānisko transportlīdzekļu nozarē stāšanās spēkā pati par sevi nerada nepieciešamību reorganizēt piegādātāja izplatīšanas tīklu Komisijas 1995. gada 28. jūnija Regulas (EK) Nr. 1475/95 par Līguma [81]. panta 3. punkta piemērošanu dažām mehānisko transportlīdzekļu izplatīšanas un apkalpošanas nolīgumu kategorijām 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma izpratnē. Tomēr šī stāšanās spēkā atkarībā no katra piegādātāja izplatīšanas tīkla organizācijas īpatnībām varēja radīt nepieciešamību pēc tik būtiskām izmaiņām, kas ir jāuzskata par faktisku attiecīgā tīkla reorganizāciju minētās normas izpratnē. Valsts tiesām un šķirējtiesām ir jāizvērtē, vai tas tā ir, atkarībā no konkrētā tajās izskatāmo lietu apstākļu kopuma;

- 2) Regulas Nr. 1400/2002 4. pants ir interpretējams tādējādi, ka pēc šīs regulas 10. pantā paredzētā pārejas posma šajā regulā minēto kategoriju atbrīvojumu nepiemēro līgumiem, kuri atbilst Regulā Nr. 1475/95 izvirzītajiem nosacījumiem kategorijas atbrīvojuma piešķiršanai un kuros noteikts vismaz viens no minētajā 4. pantā uzskaitītajiem būtiskajiem ierobežojumiem, un tādējādi šādos līgumos ietverto konkurenci ierobežojošo līguma noteikumu kopumu var aizliegt ar EKL 81. panta 1. punktu, ja nav izpildīti atbrīvojuma piešķiršanas nosacījumi atbilstoši EKL 81. panta 3. punktam.

[Paraksti]